

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Financieringen

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk

2016-0000208305

Uw brief (kenmerk)

Datum 29 november 2016
Betreft Kamervragen over mediaberichtgeving ABN AMRO

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen:

- van de leden Gesthuizen en Merkies (beiden SP) over betrokkenheid van ABN AMRO bij de aanleg van de Dakota Access-oliepijpleiding en het neerslaan van protesten daartegen (ingezonden 7 november 2016).
- van lid Nijboer (PvdA) over het bericht 'Fiscus legt ABN Amro forse naheffing op' (ingezonden 7 november 2016).
- van lid Nijboer (PvdA) over het bericht 'Creditcardbedrijf van ABN gaf klanten te veel krediet' (ingezonden 8 november 2016).

Hoogachtend,

de minister van Financiën,

J.R.V.A. Dijsselbloem

2016Z20560

Directie Financieringen

Vragen van de leden Gesthuizen en Merkies (beiden SP) aan de minister van Financiën over betrokkenheid van ABN AMRO bij de aanleg van de Dakota Access-oliepijpleiding en het neerslaan van protesten daartegen (ingezonden 7 november 2016)

Ons kenmerk
2016-0000208305

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de aanleg van de Dakota Access-pijpleiding, de mogelijke financiële betrokkenheid van Nederlandse banken en de protesten daartegen? 1)

Antwoord vraag 1

Ja.

Vraag 2

Welke gevolgen hebben de aanleg van de Dakota Access-pijpleiding en eventuele lekkages van die leiding voor de nu protesterende Sioux-indianen?

Antwoord vraag 2

Het bedrijf dat de Dakota Access-pijpleiding aanlegt, dient te voldoen aan alle geldende federale en lokale wet- en regelgeving die geldt voor de aanleg van oliepijpleidingen. Het tracé van de Dakota Access pijplijn loopt over reeds bestaande energie-infrastructuur. De Standing Rock Sioux Indianen en diverse milieugroeperingen maken zich zorgen over mogelijke sociale- en milieurisico's als gevolg van potentiële lekkage van de pijpleiding in de Missouri-rivier en het Oahe-meer. Daarnaast is de voornaamste zorg dat een gedeelte van het tracé door een gebied met religieus, historisch en cultureel erfgoed van de Standing Rock Sioux loopt. Zij maken zich zorgen dat dit gebied door de aanleg van de pijpleiding, waarvoor zware grondwerkzaamheden noodzakelijk zijn, onherstelbaar wordt beschadigd. Hoewel het gebied waar de pijpleiding doorheen loopt formeel niet tot het Standing Rock Sioux Reservaat behoort en in handen is van private partijen, stelt de stam dat het land aan hen toebehoort op basis van het Fort Laramie verdrag uit 1851.

Vraag 3

Op welke wijze zijn ABN AMRO en ING betrokken bij de aanleg van deze leiding?

Antwoord vraag 3

De Dakota Access pijpleiding wordt aangelegd door Dakota Access, LLC, waarvan Energy Transfer Partners LP, Sunoco Logistics Partners LP, Phillips 66 en MarEn de eigenaren zijn. Het project wordt gefinancierd door een consortium van zeventien banken. ABN AMRO maakt geen deel uit van dit consortium en is daarmee geen financier van de Dakota Access-pijpleiding. ABN AMRO participeert in een ander consortium van 26 banken dat een doorlopende kredietfaciliteit aan Energy Transfer Equity LP heeft verstrekt. Deze kredietfaciliteit is verstrekt ten behoeve van de dagelijkse bedrijfsvoering. Energy Transfer Equity LP is de moedermaatschappij van Energy Transfer Partners Partners LP en Sunoco Logistic Partners LP.

Vraag 4

Bent u via het NLFI als grootste aandeelhouder verantwoordelijk en aansprakelijk voor investeringen die ABN AMRO doet?

Antwoord vraag 4

Nee.

Vraag 5

Bent u bereid, in navolging van de Verenigde Naties, onderzoek te doen naar de vraag of mensenrechtenschendingen hebben plaatsgevonden bij de protesten tegen de aanleg van de leiding? 2)

Antwoord vraag 5

De protesten naar de aanleg van de leiding betreffen een interne kwestie van de Verenigde Staten, waarbij er via het rechtssysteem van de VS mogelijkheden zijn om via de juridische weg protest aan te tekenen. Het is niet aan de Nederlandse overheid om hier onderzoek naar te doen.

Vraag 6

Bent u bereid, indien uit uw onderzoek of dat van de VN blijkt dat bij de aanleg van de Dakota Access pijpleiding mensenrechtenschendingen plaatsvinden, ABN AMRO te vragen zich terug te trekken uit dit project?

Antwoord vraag 6

ABN AMRO maakt geen deel uit van het consortium van zeventien banken dat de Dakota Access pijpleiding financiert en kan zich daarom ook niet uit dit project terugtrekken.

Vraag 7

Op welke wijze is betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen opgenomen in het IMVO-convenant met de bancaire sector en hoe verhouden de investeringen die ABN AMRO en ING in de Dakota Access-pijpleiding hebben gedaan zich tot het convenant? 3)

Antwoord vraag 7

Het IMVO-convenant richt zich op het verbeteren van de mensenrechtensituatie van mensen in landen zonder voldoende rechtszekerheid. De Verenigde Staten kennen een solide juridisch systeem dat toegankelijk is voor (en ook gebruikt wordt door) diegenen die bezwaar maken tegen de aanleg van de Dakota Access-pijpleiding.

Onder de afspraken in het convenant wordt van aangesloten banken verwacht dat zij een mensenrechten *due diligence* procedure hebben en nieuwe zakelijke klanten en projecten beoordelen op het risico dat zij in aanraking komen met mensenrechtenschendingen. Ook wordt er van aangesloten banken verwacht dat zij hun invloed aanwenden om risico's op mensenrechtenschendingen door klanten te voorkomen en aan te pakken.

Vraag 8

Op welke wijze kunt u de convenantpartners aanspreken op hun investeringen in projecten waarbij mensenrechtenschendingen en milieuschade plaatsvindt?

Vraag 9

Bent u bereid ING en eventuele andere betrokken Nederlandse banken aan te

spreken op hun investeringen in Dakota Access?

Directie Financieringen

Antwoord vraag 8 en 9

Ons kenmerk
2016-0000208305

De verantwoordelijkheden van overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn vastgelegd in de UN Guiding Principles en de OECD Guidelines. Het IMVO-convenant banken is een verdere praktische uitwerking van deze internationale principes en richtlijnen. Het aanspreken van partners op hun verantwoordelijkheden kan dus altijd binnen de kaders van deze internationale principes en richtlijnen plaatsvinden. Eenieder die van mening is dat een partner zijn verantwoordelijkheden onder deze principes en richtlijnen niet nakomt, kan zijn bezwaren kenbaar maken bij het Nationaal Contact Punt¹.

- 1) <http://nos.nl/artikel/2130784-het-indianengevecht-tegen-de-zwarte-slang-in-north-dakota.html>. <http://nos.nl/artikel/2140000-politie-vs-ontruimt-kamp-actievoerders-tegen-oliepijplijn.html>. <http://usuncut.news/2016/09/07/these-are-the-big-banks-funding-brutal-attacks-on-protesters-over-dakota-access-pipeline-video/>
- 2) <https://www.theguardian.com/us-news/2016/oct/31/dakota-access-pipeline-protest-investigation-human-rights-abuses>
- 3) IMVO: internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen

¹ Alle landen die de OESO-richtlijnen onderschrijven, beschikken over een Nationaal Contactpunt (NCP).

2016Z20551

Directie Financieringen

Vragen van lid Nijboer (PvdA) aan de minister van Financiën over het bericht 'Fiscus legt ABN Amro forse naheffing op' (ingezonden 7 november 2016)

Ons kenmerk
2016-0000208305

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Fiscus legt ABN Amro forse naheffing op'? ¹⁾

Antwoord vraag 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat de Belastingdienst ABN AMRO een naheffing oplegt van 142 miljoen euro? Klopt het dat deze naheffing aan ABN AMRO wordt opgelegd omdat de bank twee 'structured finance-entiteiten' buiten de boeken heeft gehouden?

Antwoord vraag 2

De Belastingdienst kent een fiscale geheimhoudingsplicht. Derhalve kan ik geen mededelingen doen over de handelingen die de Belastingdienst al dan niet uitvoert ten aanzien van individuele belastingplichtigen.

Vraag 3

Wat wordt bedoeld met de uitspraak uit het prospectus dat ABN AMRO deze entiteiten 'niet hoeft te consolideren in zijn cijfers omdat ABN AMRO niet bij machte is de variabele resultaten te beïnvloeden van deze entiteiten?' Klopt het dat een bank in bepaalde gevallen dit soort entiteiten niet hoeft te consolideren in de cijfers?

Vraag 4

Hoe kan het dat het prospectus vorig jaar november nog vermeldde dat de zaak een afgesloten hoofdstuk was terwijl nu blijkt dat ABN AMRO alsnog een heffing wordt opgelegd?

Antwoord vraag 3 en 4

ABN AMRO is verantwoordelijk voor de inhoud van het prospectus. Ik heb geen reden om aan te nemen dat de in het prospectus opgenomen informatie onjuist is. Ik kan u in zijn algemeenheid mededelen dat het kan voorkomen dat een beursgenoteerde onderneming een dochtermaatschappij niet mee hoeft te consolideren in de financiële verslaglegging. Dit hangt af van de specifieke feiten en omstandigheden. De externe accountant ziet hierop toe.

Het al dan niet mee consolideren staat los van de belastingheffing. Of een dochtermaatschappij moet worden meegeconsolideerd of niet, belasting zal er altijd moeten worden betaald, hetzij door de dochtermaatschappij zelf, hetzij door de moedermaatschappij (over de winsten van de dochtermaatschappij).

Vraag 5

Klopt het dat bij de Duitse autoriteiten verschillende onderzoeken lopen naar onder meer ABN AMRO? Bent u bekend met andere Nederlandse banken die eveneens onderwerp zijn van deze onderzoeken?

Vraag 6

Klopt het dat banken door zogenaamde 'cum/ex-trade' in staat zijn tweemaal dividendbelasting terug te vragen? Zijn er ook in Nederland gevallen bekend van cum/ex-trade? Deelt u de mening dat dit soort praktijken ongepast zijn?

Antwoord vraag 5 en 6

Het is mij bekend dat de Duitse autoriteiten onderzoeken of banken in de periode tot 2012 terecht dividendbelasting hebben teruggevorderd met betrekking tot zogenoemde cum/ex transacties. ABN AMRO heeft mij geïnformeerd dat zij met betrekking tot deze kwestie in nauw contact staat met de Duitse autoriteiten en constructief meewerkt aan het onderzoek. Verder merk ik op dat de situatie in Duitsland in de jaren tot 2012 verschilde van de situatie in Nederland. In Nederland waren aan cum/ex transacties andere fiscale gevolgen verbonden dan in Duitsland het geval was. In Nederland heeft zich de problematiek met het tweemaal terugvragen van dividendbelasting, zoals die zich in Duitsland heeft gemanifesteerd, niet voorgedaan.

Vraag 7

Het artikel vermeldt dat ABN AMRO in het geheim zware onderhandelingen heeft gevoerd met de fiscus; wat wordt hiermee bedoeld? In welke mate is zo'n naheffing onderhandelbaar? Deelt u de mening dat belastingplichten niet onderhandelbaar zijn en ook nooit moeten zijn?

Antwoord vraag 7

ABN AMRO heeft mij meegedeeld een open en goed contact met de Belastingdienst te onderhouden, dat erop gericht is eventueel optredende problemen in goed overleg en in een vroeg stadium op te lossen. ABN AMRO heeft laten weten zich niet in het door het FD geschetste beeld te herkennen. Ik deel overigens volledig uw mening dat terecht opgelegde naheffingen of navorderingen niet onderhandelbaar zijn en dat ook nooit moeten zijn. Over de hoogte van de belastingheffing wordt dan ook nooit onderhandeld, deze volgt uit de wet. De Belastingdienst is belast met de uitvoering binnen het kader van de fiscale wetregelgeving en jurisprudentie. Het kan voorkomen dat er bij fiscale kwesties sprake is van onduidelijkheid over de juiste wetstoepassing of de voor een casus relevante feiten. Indien dat het geval is, kunnen de Belastingdienst en belastingplichtige met elkaar in gesprek gaan over de juiste wetstoepassing of de voor een casus relevante feiten.

1) FD, 3 november 2016

2016Z20668

Directie Financieringen

Vragen van lid Nijboer (PvdA) aan de minister van Financiën over het bericht 'Creditcardbedrijf van ABN gaf klanten te veel krediet' (ingezonden 8 november 2016)

Ons kenmerk
2016-0000208305

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Creditcardbedrijf van ABN gaf klanten te veel krediet'?

Antwoord vraag 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat ABN-dochter ICS jarenlang te veel krediet verstrekte aan klanten? Hoe kan het dat deze praktijken "in elk geval vijf jaar" hebben geduurd?

Antwoord vraag 2

ICS heeft een deel van haar klanten te veel krediet verstrekt. ICS geeft in het bericht zelf aan dat de praktijken in elk geval vijf jaar hebben geduurd. In 2014 heeft de AFM de eerste signalen ontvangen en op basis daarvan een eigen regulier onderzoek ingesteld. Het onderzoek van de AFM heeft betrekking op een aantal jaren die voorafgaan aan de eerste signalering. Later heeft ICS nieuwe onregelmatigheden ontdekt en deze incidenten zelf gemeld bij de AFM. Daarop is de AFM een formeel onderzoek gestart, aangezien de eerdere onregelmatigheden en de melding van incidenten tezamen duiden op ernstige overtredingen.

Vraag 3

Klopt het dat wanneer een bank zich niet aan zijn eigen normen houdt daarmee de zorgplicht wordt geschonden? Aan welke regels dienen banken zich in het algemeen te houden ten aanzien van het verlenen van kredieten via een creditcard?

Antwoord vraag 3

De Wet op het financieel toezicht (Wft) en het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen (Bgfo) kennen verschillende bepalingen om verantwoorde kredietverstrekking te bevorderen en overkreditering te voorkomen. Zo is bepaald dat een kredietaanbieder informatie moet inwinnen van de consument over diens financiële positie en beoordelen of het aangaan van de kredietovereenkomst (of verhoging daarvan) verantwoord is (4:34 Wft). Daarnaast geldt een algemene zorgplicht (in artikel 4:24a Wft) op grond waarvan een financiële dienstverlener altijd op zorgvuldige wijze de gerechtvaardigde belangen van de consument of begunstigde in acht dient te nemen. De normen die een bank aan zichzelf oplegt staan los van de bepalingen uit de Wft. Dat overtreding van de eigen normen leidt tot overtreding van een zorgplicht kan in algemene zin niet worden gesteld.

Vraag 4

ICS zou volgens berichten tot 14% rente hebben gerekend over deze kredieten; deelt u de mening dat deze zeer hoge rentepercentages niet in het belang van de klant zijn, zeker gezien de huidige lage rentestanden?

Antwoord vraag 4

Wettelijk bedraagt de maximale kredietvergoeding op jaarbasis op dit moment 14%. Deze maximale kredietvergoeding is opgebouwd uit de wettelijke rente voor niet-handelstransacties (thans 2%) met een maximale opslag van 12%. De wettelijke rente voor niet-handelstransacties is grotendeels afhankelijk van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkten. In de systematiek wordt in zoverre dus rekening gehouden met de hoogte van de rente op de geld- en kapitaalmarkten.

Een relatief hoge kredietvergoeding hoeft niet noodzakelijkerwijs tot problematische situaties te leiden, zo lang klanten zich bewust zijn van de hoogte van die kredietvergoeding en zij vrij zijn om op ieder moment over te stappen naar een andere kredietaanbieder als die gunstigere voorwaarden kan bieden. De wijze waarop kredietverleners hiermee omgaan is uiteindelijk mede bepalend voor de vraag of het belang van de klant voldoende centraal is gesteld.

ABN AMRO laat weten dat ICS debetrente hanteert wanneer de klant het openstaande saldo op de creditcard gespreid terugbetaalt en dus een krediet heeft. Wanneer klanten het openstaande saldo op hun creditcard binnen 21 dagen na ontvangst van het rekeningoverzicht volledig terugbetalen, wordt er overigens geen rente in rekening gebracht.

Vraag 5

Hoe verhoudt deze onthulling zich tot de doelen van ABN Amro om een gematigd risicoprofiel aan te houden en de klant centraal te stellen?

Antwoord vraag 5

ABN AMRO heeft vastgesteld dat, ondanks het profiel van de bank, deze incidenten bij ICS in het verleden hebben kunnen plaatsvinden als gevolg van tekortkomingen in het kredietverleningsproces van deze dochter. Inmiddels is ABN AMRO bezig om structurele verbeteringen door te voeren in dit proces. Daarnaast heeft ABN AMRO de invloed op het beleid van dochterbedrijven - en dus ook ICS - versterkt.

Vraag 6

Klopt het dat ICS werkt aan een plan om gedupeerde klanten te compenseren? Wat zijn de voorwaarden voor deze compensatie? Zal de AFM (Autoriteit Financiële markten) betrokken zijn bij dit traject? Zo nee, bent u bereid de AFM te vragen toe te zien dat de gedupeerden zo snel mogelijk en volledig worden gecompenseerd?

Antwoord vraag 6

Ja, ICS werkt inderdaad aan een plan om klanten die teveel krediet hebben gehad te compenseren. De AFM is geen partij in het traject tussen ICS en haar klanten waarin klanten worden gecompenseerd, maar zal wel hierover worden geïnformeerd door ABN AMRO.

Vraag 7

Zijn er bij u ook andere creditcardmaatschappijen bekend die klanten meer lenen dan hun eigen normen toestaan? Bent u bereid de AFM te vragen hier verder onderzoek naar te doen? Hoe houdt de AFM in het algemeen toezicht op het

verstrekken van deze kredieten? Hoe vaak heeft de AFM in het afgelopen jaar opgetreden tegen creditcardmaatschappijen?

Directie Financieringen

Ons kenmerk
2016-0000208305

Antwoord vraag 7

Het is volgens de AFM niet bekend dat ook andere creditcardmaatschappijen hun klanten meer lenen dan hun eigen normen toestaan. De AFM houdt risicogestuurd toezicht, ook op creditcardmaatschappijen. Dat betekent dat op basis van signalen uit eigen onderzoeken en op basis van externe signalen, prioriteiten worden gesteld en tot (nader) onderzoek en handhaving wordt besloten. De AFM heeft in 2006 een branchebreed onderzoek gedaan naar de naleving van de normen gericht op het voorkomen van overkreditering door consumptief kredietmaatschappijen. Dit branchebrede onderzoek heeft sindsdien tot circa tien formele maatregelen, zoals boetes, geleid. Sinds 2011 worden aanbieders van consumptief krediet daarnaast bevraagd en gescoord via het "Klantbelang Dashboard". Dit is een meetinstrument dat inzichtelijk maakt in welke mate de sector het belang van de klant centraal stelt in producten en dienstverlening. De grootste banken en kredietverstrekkers, die ook creditcards uitgeven, worden meegenomen in het Dashboard Consumptief Krediet.

Vraag 8

De AFM concludeerde vorige week nog dat de kredieten die klanten aangeboden worden vaak niet aansluiten bij hun behoeftes; bent u bereid om met de sector en AFM in gesprek te gaan om ervoor te zorgen dat het aanbod van type kredieten beter wordt aangesloten op de behoeftes van de klant?

Antwoord vraag 8

Het type krediet van de klant, moet (blijven) passen bij zijn bestedingsdoel en zijn situatie. De AFM ziet dat het beleid van banken hierop nog te vaak tekort schiet en dit moet beter. Zoals ook door de AFM recentelijk naar voren is gebracht naar aanleiding van bevindingen in het Klantbelang Dashboard, is dit voor de sector en daarmee voor de AFM al een belangrijk punt van aandacht. Net zoals de afgelopen periode zal daar de aankomende tijd dan ook de benodigde aandacht aan worden geschonken.

- 1) <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/11/03/creditcardbedrijf-van-abn-gaf-klanten-te-veel-krediet-5129257-a1530103>
- 2) <http://www.volkskrant.nl/economie/abn-dochter-liet-klanten-te-veel-schulden-maken~a4408866/>